

Kansan Näyttämön näyttelijäin operettivierailu.

Silbert: Tanssijatar Katja.

Kesäkuulle Turulle tarjottiin eilen erinomaisten wirtistämää teatteritöitä: joukko finniläisten Kansan Näyttämön näyttelijöitä vieraili kaupungissamme esittämään teatteritalossamme Jean Gilbertin operetin „Tanssijatar Katja“, jolla on ehdoton walloitusvoima yleisöön. Tämä iloinen säveltäjä on aina osannut löytää tien yleisönsydämeen päästen suorastaan muotona. Mutta „Katjan“ menestys on erittäin suuressa määrässä myöskin sen muotokuvien sommittelijoiden, Leopold Jacobsonin ja Rudolf Desterichlerin, ansiota, sillä nämä herrat ovat aiheestaan luoneet todella kewan ja keuhon näköisyyden, jota ei ole vielä rajattomasti huwittaa että se on wakaasti jännittävä.

Kansan Näyttämön yleisiä esityksiä on tuluneen näyttämökauden aikana useinkin tehty. Eilinen vierailu oli odotettu tässä suhteessa. Kiertue oli wakaasti ja tasaisesti toispuolesta, ja tulin näyttelijä loi todella osastaan otan valmistusta ja elävää. Kuten itä operettisatuaan ei ole yhtään kuollutta yhtä, niin ei sellaista hawainnut myöskään sen esityksessä. Ote oli nokea wauhdikas. Ohjaus oli Aku Käyhkön, joka ansaitsee myös tunnustuksen ensien taitawasta järjestämisestä.

Katjan osaa esitti Eine Laine, joka on viime talvena saanut suurta yleisöä osasteen päälaupungin armostelijoita. Eitä syntä, sillä hänellä on runsaasti awuja, jotka nostavat hänet erit-

täin korkeaan luottoaan alallaan. Sellaista temperamentin tulta ja naisellista lumousvoimaa yhtyneenä sellaiseen siäisen tulkinnan wauhdustitlauteen meillä tapaa tosiaan harwain. Hänessä on elämää ja suloa, jota on tulin luotu näyttämölle. Laulutehtävät hän myös suoritti heläjäwän tirkkaasti. Kiertueen toinen naisvoima, nykyisin Tampereen Teatterin kuuluvana Anja Similä, wauhditti todella raittaalta ja naisellista reippaana kikkineen ja herittäisine hymyineen. Korugan prinsessina vieraili Kaarlo Kytö Koiton Näyttämöstä. Hänellä oli wauhdittava tehtiä, mutta hän suoritti sen oikealla wauhdilla. Hän sai osansa tarwittawaa siäistä mielenkiintoisuutta, jota tulin onnistunut naamiotus sekä hänen launismääräinen tunnepitoisuus äänensä. Uusi Käyhkön diplomaatti Webster oli mahdollisimman luontewin ja humoristisin keinoin tarwattu operettisatua, jolla on joka operettisatua tarwitaan. Esiitys ansaitsee jafamattoman kiitoksen. Samoin Uusi Tuomi oli tulin toispuolesta Billin osassa huwittava yleisö suuresti tarwittamalla notkeudellaan ja komiikan tuoreudella. Yrjö Tuominen, miehekkään wimakas näyttelijä, loi wauhdittawia hahmoja Jwosta ja Simonista. Kaarlo Saarnio puolestaan tapasi nauruhermoja tulkittawaan otteen wauhdittawalla kättönä.

Yleisöä lahjoma täynnä ja suosiosoitutut pittäillisiä.

I. S.

vierailleista — kiertueista siinä, että nyt oli matkassa tasaväkinen joukkue jossa toinen ei päässyt erikoisemmaksi tähdeksi toisesta. Operettisatua olikin hyvä wauhti alusta loppuun. Ohjaus kaikissa muodoissaan ansaitsee aivan erikoisen kiitoksen ja jakautuu tämä tasan kiertueessa mukana olleen Koiton Näyttämön johtaja Aku Käyhkön ja Martti Similän kesken. — Jos ylöspanot olisivat olleet yksinomaan tätä kappaletta varten, jollaiseen kiertueillakin olisi kyllä varaa, olisi yleisvaikutus ollut vieläkin parempi, joskaan tämäkään puoli ei nyt kärsinyt.

Yksityisistä esiintyjistä kohdistui katsojan päähuomio rouva Eine Laineeseen, joka esitti Katjan osaa. Olimme nähneet hänet näyttämöllä viimeksi noin 7 vuotta sitten, jolloin hän tirkäläisessä työwäenteatterissa palvelevana asteli vielä alallaan lapsen kengissä, mutta jolloin jo hänessä huomattiin piilevän korkeampaakin alansa taitelijainesta. Se harppaus, jonka hän sittemmin on tehnyt, on todella jättäjäläismäinen. Näyttämötottumus, alansa täydellinen yksityiskohtainen ja wauhdusrikas hallinta sekä kaulnis — ja wimakkaaksikin tullut — lauluääni, ovat ne suuret lahjat, jotka vain toteamme Eine Laineen — suomalaisen operettitähden — omaavan. Onnittelemme! Yleisö olikin haltioittunutta ja osoitti wauhdista suosiotaan esiintyjälle. —

Miespuolisessa pääosassa esiintyi niinikään vanha tuttumme Kaarlo Kytö, nykyään Koiton Näyttämöllä

Hänkin on viimeäkemästämme huomatavasti edistynyt ja saavuttanut fyysillisestikin suuremmat edellytykset. Esityksessä oli lukuisia ja varsin huomattavia ansioita. Mutta kokonaisuuteen katsoen ei hänen esityksensä vaikuttanut niin varmalta kuin sen olisi pitänyt. — Operettisatua oli „luonnollisesti“ toinenkin rakastavainen pari — nimiltään mainittuina — rva Anja Similä ja Arvi Tuomi. Mieluisia tuttavuuksia molemmat! Molemmat onnistuivat osissaan mainiosti, joskin jälkimäisen ansaitsee vielä senkin päälle erikoisen maininnan. Toisen näytöksen hauska sovitettu tanssi oli yleisön pyynnöstä toistettava. — Aku Käyhkö oli tehnyt osastaan mainion tyypin, jonka hän säilytti loppuun saakka eheänä. Muuten oikein hyvä, paitsi eräissä kohdissa liiaksi karrikoitu. — Yrjö Tuominen esitti osansa vaikuttavasti. Erikoisemmin panimme merkille harmitun liikehtimisen ja selvän lausunnan.

Yleisöä oli työwäentalon juhlasali aivan täynnä ja oli se erittäin tyytyväinen näkemäänsä ja kuulemaansa. Suosiosoitukset olivat wauhdit ja puhkesivat ne kesken esityksenkin.

A. T.

Oopperaesitys Koiton näyttämöllä.

Djamileh.

Koiton Näyttämöllä on puhenäytelmien ohella jo kauan esitetty myös laulusekaisia. Nyt astuttiin uskalias, mutta huolellisesti valmistettu askel eteenpäin, ottamalla suoritettavaksi Bizet'n 1-näytöksinen itämaisaiheinen teos „Djamileh“. Aihe on yksinkertainen. Rikas turkkilainen nuorukainen, Harun, tuhdia perintönsä, nauttiakseen mielin määrin hetken iloja ja heittäytyäkseen virtaan, kun kaikki on lopussa. Joka kuukausi hän vaihtaa orjataria, päästään entisen vapaaksi runsain lahjoin. Djamileh on kuitenkin rakastunut häneen täydellä todella, ja Harunin on ensi kertaa unohtanut kuukauden kuluksen umpeen. Hovimestarinsa muistuttamana hän sittenkin panee päätöksensä taas toimeen; mutta Djamileh hankkii tilaisuuden pukeutua uuden orjattaren pukimiin, hinnaksi lupautuen hovimestarille, jos Harun ei siitäkään taipuisi, kuitenkin itseksensä päättään silloin heittää henkensä mieluummin. Harun pakkautuukin kovaksi, mutta heltyy, hawaitessaan tytön lähtewän epätoivoiseen tekoonsa. Hovimestari ja Harunin pelitojerit jäävät pitkin naamoin svriään.

Kokonaisvaikutus esityksestä oli hyvin ilahduttava, huomioonottaen vaatimattomat ja ahtaat olot. Näyttämöleasutus oli aistikas ja luonteenomainen. Kuoro lauloi täsmällisesti ja luonnehtiwasti, ja kapellimestari Yngve Ingmanin johtama jousiorkesteri (ynnä huilu, klarinetti ja piano) soitti draamalisen wauhdikkaasti ja värikkäästi. Harunin osan esitti Kaarlo Kytö hyvän näyttelijän tottumuksella; eleissä tulisi kuitenkin ilmetä hienompaa ylimyksellisyttä. Hänen tenoriäänensä on sointuisaa ainesta, mutta vaatii irtautumista; sen puutteessa korkeat sävelet ovat heikkoja ja sanat aina välillä epäselviä. Kyösti Erämaa hovimestarina oli ko-

vin suomalainen ja wimakas lauluääni hiomaton.

Nimiosassa vieraili rouva Annikki Uimonen, joka laulullisesti tietenkin kohosi yläpuolelle ympäristönsä. Täysin tunnelmallista oli kaikki lyyrillinen. Korkein ääniala vain soi terävältä eikä aina täsmälliseltä. Muuten ääni on säilynyt kauniina ja täyteläisenä. Luonnehtimisen puolesta sitäwastoin osa ei sovi taiteilijattarelle; itämaisena haaveollisuuden sijasta esiintyi arvokasta nykyajan naistyyppiä. Eleet ja ilmeet eivät vapautuneet sovinnaisuudesta ennenkuin tuskan kohtauksessa ennen loppukäännettä; mutta itse käännekohdakin jäi tehoa vaille.

Yleisohjaus oli sujuva ja luonteva (orjakauppias mainio); lopulla vain olisi pitänyt olla pimeämpi ja Djamileh tiiviimmin hunnutettu, jotta kävisi uskotavaksi hänen valepukunsa vaikutus.

Ilmari Krohn.

Suomen Sosialidemokrat. Maist. V. Perola.

Koiton Näyttämö.

Doppera Djamileh.

Kansalainen säveltäjä Georges Bizet (1838—1875) sävelsi mainitun hiiinäytöksisen romantiisen oopperan w. 1871. Sen ensiesitys oli Pariisissa w. 1872 ja otti yleisö ja arvostelu sen kohtalajien suopeasti vastaan, wauhdit esitys ei ollutkaan paras mahdollinen.

Dopperan toiminta tapahtuu Kairoissa ja sijältyy siihen onnellisesti päättywä itämainen rakkaustarina rikkaan turkkilaisen elostelijan Harunin ja kauniin orjattaren Djamilehin kesken. Dopperan musiikki on julawan tunnelmallista ja on Carmenin kuuluisa säveltäjä saanut siihen paljon itämaisesti kiehtowaa wäriästä.

Koiton Näyttämön lauartaiesä ensi-iltaesityksessä oli paljon kiitettävää ja perille wietähän pyrkimystä oikean paikallistunnon ja näyttämöllisen kokonaisuutuksen aikaansaamisesta. Johtaja Aku Käyhkö ansaitsee tähden tunnustuksen wauhdittawissa olosuhteissa saavuttamistään tuloksista.

Esiityksen arwoa lohotti suuresti mainion laulajattaremme Annikki Uimonen kiinnittäminen vierailijaksi pääosan Djamilehin tulkitsijana. Hänen mehewä äänensä ja wimakkaana ja tulkittawana ja sen notkeus pääsi oikeuksiinsa näyttämön huonoista laulusuhteista huolimatta. — Näyttelijänä on Annikki Uimonen tunnettu tyyh. Dopperan alkuvaiheissa ei laulajattar kuitenkaan tuntunut oikein julawuuden ympäristönsä eikä pääwäwän wirtaeseen, mutta toiminnan kehittyessä sai orjattar hehtua tunteisiinsa ja muutaansa tempaawaa ilmettä ja eloa liikkeisiinsa. — Laulajattar palkittiin runsailla tulkilla myöskään tuntuun wäwäwälisten taideharjoitustensa lohtaan.

Djamilehin wauhdittawana oli Harunina oli Kaarlo Kytöllä aivan oikea ote. Ukkomaton ja oli komea, ilmettä runsaasti ja kauniswäinen tenorin ja sai miellyttawänä, mutta lähtewän laulukseen tehoonsa päästäkseen tähtyy ääneen saada wäwäwä laajuutta. — Kytösti Erämaan Splendiano oli edellisiä heikompi. Hänellä on baritonisinaan kehittyneellinen aines, mutta se kaipa homista. Yngve Ingmanin johti wauhdista pienellä orkesteria.

Ja.

Kansan Näyttämön

Pöytänäyttelijät.

Operetti „Tanssijatar Katja.“

Toissa iltana oli Oulussa harvinaisen taidetilaisuus, sellainen, jollaista alallaan saa täällä vain joskus nähdä. Vertaista etsiessämme muistuu mieleemme läheisimmältä ajalta e ajat, jolloin Maaseututeatteri ja ampereen Teatteri loisto-ajallaan vierailivat Oulussa — mutta vaatimuksethan ovat sen jälkeen suuresti kasvaneet ja makukin muuttunut — ampereen Työwäen Teatterin assistentista Hamletti-vierailua emme olleet tilaisuudessa näkemään.

Tällöin — toissa iltana — vieraili Oulussa työwäentalolla osa Kansan Näyttämön näyttelijöitä operettiuutuudella „Tanssijatar Katja“. Mainittu operetti kilpailee varsin hyvin lukuisien muiden nykyaikaisten operettien kanssa: siinä on kaikkea sitä mitä opereteissa yleensä tarjotaan; musiikkipuolikin hyvin edustettuna ja tekovaltaan aito operettimaisista. Varsinkin operetin ensimmäinen ja toinen näytös ovat eheitä ja sovituksestaan mainioita, mutta kolmas näytös hyvin teennäisine poliisikomiikkakohtauksineen muodostuu liian markkinamaiseksi, ja sellaisenaan vie alkupuolella kappaletta saadun hyvän tunnelman.

Vieraileva kiertue, jossa oli mukana tunnetuita taitelijoita, poikkesi monista muista — viime aikoinakin

Kansan Näyttämö esittää sen sujuvuudella ja operettitottumuksellaan. Eine Laine laulaa ja näyttelee herkullisen hyvin, loistaen myöskin puuruillaan. Kaarlo Kytö on mielestäni ainakin laulussa edistynyt, ja hänen näyttelemisensä, jota ennen vaivasi tuskallinen kulmikkaisuus ja kankeus, on paranemassa. Sisäistä kehitysvaimaan hänellä on riittämiin, vakavampiakin tehtäviä varten, mutta ulkonaista muotoa on huolellisesti valvottava. Aino-Inkeri Notkolan retin palkeilla. — Uusi kyky Kansan Näyttämöllä on myös herra Kaarlo Kytö Koiton Näyttämöltä. Hänen tenorillaan on entinen kaunis sointivärisä, mutta ikävä kyllä, se ei ole laajentunut, eikä entisestään vahvistunut, onkohan opiskelut otettu tarpeeksi vakavalta ja perinpohjaiselta kannalta? Myös Aino-Kaarlo Saarnio, joka nauttii erään taiteellista nousukautta, piirtelee erinomaisen operettikenraalin, Uno Laakso on luonnollisen herkkä vanhana palvelijana, ja Ossi Korhonen taistelee itsensä uljaasti läpi kolmesta eri hahmosta. Aili Kuutti kokeilee nuorena vapaaehtoisena. Tässä heikosti maskulinisessa osassa on moni naisnäyttelijä jo leikannut laakereita. Aili Kuutti, sikäli kuin tämä on hänen ensiesiintymisensä näyttämöllä, on huomattavan varma ja nokkela. Osaan sopisi ehkä vielä enemmänkin poikamaisuutta, mutta tällaisenaankin on esitys varsin tyydyttävä. Yleisön tyytyväisyys ilmeni runsaina suosiosoituksina — näytösten aikana — ja harvinaisen runsaana kukkaissatona, jota korjasivat monet esiintyjät. H. V.

Kansan Näyttämön vanhat operettitekijät — Eine Laine säteilevänä (ja tulisesti tanssivana) paroonittarena, Joel Rinne loistavan lystikkäänä reservivärikinä ja Kaarlo Saarnio mörähtelevänä kenraalina — kannattivat esitystä koetellulla taidolla ja varmallalla tottumuksella.

Uusista tulokkaista on ensimmäisenä — ohjelmalehtisen pienestä kirjasinlajista huolimatta — mainittava Aili Kuutti, jonka "yksivuotinen vapaaehtoinen" oli eilisillan kaikkein ilahduttavin ilmestys. Siinä oli näyttämöllistä näppäryyttä, varmaa määrätietoisuutta ja ensikertalaiseksi melkein hämmästyttävää repliikkivalmiutta. Luonnostaan miellyttävää ääntä kannatti selvästi havaittava koulutus. Myöskin Kaarlo Kytö osoitautui hyväksi operettilaulajaksi, ja näyttelemisen oli sekä miellyttävää että miehekkään korutonta. Hiukan varjoon jäi Aino-Inkeri Notkola, varsinkin näyttämöllisesti, toivottavasti hän pääsee vapautumaan siitä teennäisyydestä, joka vielä toistaiseksi muistuttaa "maaseutunäyttämömaneeria".

Orkesteria johti Väinö Rantanen rutiniilla ja vauhdilla.

Miehissä pääosassa esittäytyi Kaarlo Kytö ensi kertaa tällä näyttämöllä operettisankarina. Ensi näytöksen lyyrilisiin tunnelmiin ei hän saanut valeduksi kylliksi sisäistä ilmeikkyyttä, mutta toisen näytöksen dramaattisemmat kohtaukset hän esitti voimakasotteisesti ja lennokkaasti, saaden osakseen yleisön vilpittömän myötätunnon. Hänellä on oikeata ryhtiä ja jäyhää vakavuutta ja hänen omaa niinikään laullisia ansioita, mutta vapautuneempaan, joustavampaan eleganssiin liikkunnassa olisi hänen pyrittävä ja myöskin kehitettävä laulunsa kaisammaksi. Eilisen illan perustalla voidaan joka tapauksessa merkitä Kansan Näyttämön saaneen hänestä hyvinkin käyttökelpoisen kyvyn.

Nuoren vapaaehtoisen osassa kokeili laulajatar Aili Kuutti ja suoriutui miehisestä tehtävästään tyydyttävästi. Hänessä oli reippautta ja temperamenttia ja ennen kaikkea aito vihreätä nuoruutta.

Naispääosaa esitti Eine Laine, vanha nuoren paroonittaren sanoihin heikkuvaa tunnesykettä ja varsinkin keskimäisen näytöksen aarioihin värähtelevää herkkyyttä.

Ilon kirvoittelu katsomosta tässä melko vähän koomillista ainesta sisältävässä operetissa oli jäänyt miltei yksinomaan Joel Rinteen reserviläisen huoleksi, mutta hän puserisikin osastaan kaiken mehun, mikä siitä puserrettavissa oli, valloittaen katsomon hereälle naurulle. Häntä avusti Uno Laakso, mikä vähäinen osa salli. Ja Kaarlo Saarnio järjätteli kenraalin sadatuksia oikealla sotakarhun jämyryydellä. Nuoren Treszkan osan esittäjä Aino-Inkeri Notkola ansaitsee vielä maininnan.

Orkesteria johti ripeästi Väinö Rantanen.

Yleisö täysi huone, suosiota ja kukkia runsain mitoin.

H. J—n.

seen oli uhrattu paljon huolta, mutta ne olivatkin ajanmukaisuudessaan ja värikkydessään hyvin onnistuneet. Epäilen hiukan, onko oopperan tyylin mukaisista juuri sellainen sävy, jonka ohjaaja — Sven Hildén — oli esitykselle antanut. Joka tapauksessa oli se groteski ja burleski komiikka, jossa esitys kulki johdettu omassa laadussaan hyvin johdonmukaisesti ja horjahtelematta. Kaarlo Kytö näytteli nimiosassa. Kytön ääni on voimakas ja miellyttävä ja näyttämöllisestikin hän on vuoden kuluessa huomattavasti kehittynyt. Osasuoritus merkitsi kieltämätöntä menestystä näyttelijälle. Runoilijan rakastettua esitti Aili Hildén, joka ensimmäisessä näytöksessä muistutti jotain kärsivää, surullista Gretchen-tyyppiä laulunkin ollessa epävarman. Loppuolella esitys huomattavasti kohosi. Ossi Korhonen loi tyhmän hupsusta vaikkakin hyväsydämisestä ja kiltistä Palermoin prinssistä totuudenmukaisen ja hauskan kuvan. Iloisia avioaimoja esittivät Eine Laine, Aino-Inkeri Notkola ja Kaija Suonio hyvin hauska ja herkuttelevalla tavalla rva Laineen sitäpaitsi loistaessa vielä kauniilla äänellään. Vastaavasti olivat koomillisia aviomiestyyppejä

"Stalenti"

Kansan Näyttämö on kevätohjelmakseen valinnut Franz von Suppén hauskan operetin tai pikemmin koomillisen oopperan: Boccaccio. Sen teksti on laadittu jossain määrin Boccaccion novellien, hänen Fiammetta-romaaninsa ja hänen omien elämänvaiheittensa varaan, joita tietenkin on käsitelty hyvin vapaasti. Tekstistä on täten tullut hyvin hilpeä ja paikatellen sukkeluuksillaan ja hassuilla tilanteillaan naurettavakin. Musiikki on tietenkin pääasia. Se on hauskaa, pirteää ja raikasta, useat säveleet jäävät pysyvästi mieleen. Sen ohessa tuntuu hauskalta kerran nähdä operettia, jossa ei ole nykyaikaisen kaavamaista asettelua, iänkaikkisista jazzisäveleistä ja makeaa tunteellisuutta.

Kansan Näyttämö oli uhrannut esitykselleen hyvin paljon työtä ja vaivaa ja saanut syntymään asettelultaan ja harjoitukseltaan oivallisen kokonaisuuden. Samoin oli koko henkilökunta käynyt innolla asiaan. Pääosaa esitti hra Kytö hyvin onnistuneesti ja elävästi. Hän lauloi hyvällä äänellä ja näytteli myötämiesiä herättävästi nuoren runoilijan ja elämänhaluisen nuorukaisen osaa. Hänen vastaanäyttelijänään ei rva Hildén täysin vastannut sitä käsitystä, joka katseli-

jalla Fiammettasta saattaisi olla, mutta hän lauloi hartaasti ja herkästi. Enimmän huomiota herätti hra Saarnio mainion hauska ryytikauppiallaan, joka piti katselijoita oivallisella tuulella etenkin kupleteillaan Amerikan juoksusta ja Atlantin lentämisestä. Samoin oli hra Laakson tynnyrintekijä hyvin rehevä ja hupainen hihityksineen ja pulleine muotoinen, eikä mitään pahaa voida sanoa hra Rinteen parturistakaan. Rva Laine taas hallitsi komealla äänellään niissä paikoissa missä hän tynnyrintekijän keppiä reippaasti käyttävänä rouvana pääsi esiin ja nti Suonio piirsi hyvin humoristisen kuvan vanhasta lemmenhupsusta eukosta. Hra Korhonen eleili prinssinä asianmukaisesti. Koko henkilökunta yhtyi virittämään oikean, köykäisen operettisävyä ja viehätystä lisäivät reippaat tanssit, joista hra Saxelinin ja nti Hallin siro sooloesitys eniten miellytti. Tämä operettiuutuus kannattaa todella näkemistä sekä musiikkinsa että esityksensä vuoksi. Boccaccio antaa mutaman tunnin hupaista viatonta ajanvietettä ja jättää jälkeensä vilkkaan ja hilpeän tunnelman.

E. P—la.

Notkola porvarirouvinä ja heidän vilkasta näyttelemistään oli nautinto seurata ja huumoria oli runsaasti Kaija Suonion Peronellassa. Veikeäliikkeisinä ylioppilaina täydensivät eheää yleisvaikutusta Viljo Metsä, Walter Tuomi ja Fritz-Hugo Backman.

Kuorot olivat varmat ja tanssia esittivät Taide- ja Seuratanssiopiston oppilaat. Solisteina Alexander Saxelin ja Hilja Hall saivat toistaa taidokkaan tanssinsa. Väinö Rantanen ansaitsee tunnustuksen musiikin tarkasta harjoittamisesta.

Täysilukuinen yleisö osoitti virkeälle ja piristävälle operetille ja sen vilkkaalle esitykselle raikkaasti suosiota ja paljon kukkia ojennettiin esiintyjille.

jauksen merkeissä. Nimiosassa Boccacciona oli Kaarlo Kytö naissieluja häälähyttävän kaunis, hän näytteli eloisasti ja miellyttävä tenorinsa meni täydestä näin operettisankarina. Ossi Korhonen prinssinä korosti asiaankuuluvasti naivisuuttaan ja oli perin siloisen näköinen. Loistavia ja todella hauskoja tyypejä olivat Uno Laakso, Kaarlo Saarnio ja Joel Rinne Firenzen porvareina. Aili Hildén Fiammettana lauloi sievästi kauniisti verhotulla sopraanollaan, mutta näyttelemisessä olisi neitoskuvan puhtaudesta huolimatta saanut olla enemmän mehua. Heleästi laulelivat Eine Laine ja Aino-Inkeri Not-

Operetti-uutuus Tampereen Työväen Teatterissa.

„Viktoria ja hänen husaarinsa.”

Harva operetti tarjoaa niin paljon mahdollisuuksia ulkoiselle prameudelle kuin „Viktoria ja hänen husaarinsa”. Tapahtumapaikat Siperiassa, Japanissa, Pietarissa ja Unkarissa antavat jo aihetta kuorojen erilaisiin pukukokoelmiin sekä mielikuvituksellisiin tansseihin, musiikkiin on liitetty paljon sekä venäläisiä että unkarilaisia aiheita. Pituudestaan huolimatta onkin „Viktoria ja hänen husaarissaan” raikasta reippautta. Jussi Kari oli laatinut kovin upean lavastuksen, tekisi mielisanoo: vähän liiankin upean, sillä näyttää kuin herra Karilla olisi halua palata siihen turhan tarkkaan yksityiskohtaiseen kohteeseen, mitä hän harrasti kansalaisodan läheisinä jälkivuosina. Mutta lavastus sopi kyllä hyvin Arno Hjorthin suunnittelemiin tansseihin ja pukuihin, jotka nekin kumpikin olivat liian puhuvia ja kansanomaisia, vailla tarpeellista hienostuneisuutta.

Ohjaus oli tällä kertaa ollut tavallista raskaampaa työtä, niin pitkä on ohjelmaluettelo ja kuorot olivat tavallista runsaslukuisempia, johtaja Kosti Elo ansaitsee jälleen kiitoksen työstään. Suurin osa yksityisistä suorituksista olivat tavallista parempaa tasoa, onhan työväen teatterissa tätä nykyä niin hyviä lauluvoimia.

Elna Hellman ja Kaarlo Kytö suorittivat tehtävänsä sillä perinpohjaisella antaumuksella, jolla nämä kaksi taiteilijaa aina suhtautuvat työhönsä. Elna Hellmanin Viktoria kreivitär oli raikas ja kaikkesta sentimentaalisuudesta vapaa, Kaarlo Kytön husaariratsumestarissa valloit-

tavaa miehekkyyttä, tunteellisissakin kohdissa on niin aimo annos sisäistä väkevyyttä, että se vakuuttaa aina katsojan. Toisena operettiparina liikkuvat Annikki Virtamo ja Hugo Makkonen. Neiti Virtamo jaksoi luontevasti olla koko ajan oma itsensä ja koska hänen pieni ja kevyt olemuksensa erikoisen hyvin sopi ja panittaren osaan, hän valloitti yleisönsä kuniilla lauluillaan. Herra Makkonen toisti vanhoja osiaan. Ja koska tästä operetista oli tehty oikea runsauden sarvi, tehtiin vielä kolmaskin pari. Vappu Elo ja Matti Lehtelä olivat kumpikin nuorekkaan joustavia, kumpikin alkaa yhä paremmin hallita teknillisiä keinoja, mutta sisäistä mehevyyttä puuttui. Alpo Vikman luonnehti amerikalaisena lähettiläänä miellyttävästi gentlemannia ja parhaampaa kiitosta voisi tuskin herra Vikmanille antaa, sillä tähän saakka ei häneltä ole puuttunut juuri muuta kuin sulava kyky kantaa frakkia. Väinö Luutonon loi hauskan, humoristisen tyyppin unkarilaisesta pormestarista. Muutkin osat suoritettiin asianmukaisesti.

„Viktoria ja hänen husaarinsa” yleisömenestystä ei tarvinne epäillä, olivathan ensi-iltaan myydyt liput loppuneet jo pari päivää ennen näytäntöä. Näyttelijöitten kukkassato oli runsas, muistettiinpa tällä kertaa ohjajaa, tanssien ja pukujen järjestäjää, vieläpä orkesterin johtajaakin, Einari Halmetta, joka täysin ansaitsikin kiitoksen hartaasta työstään. Suosionosoitukset tietysti runsaat.

S - K. K.

vojen mukaan tehty, mutta niillekin on kyetty löytämään verraten uusia käyttömahdollisuuksia, joten „Viktoria ja hänen husaarinsa” kaikkiaan omaa sangen hyvät mahdollisuudet yleisön huvittamiseksi.

Työväen Teatteri oli uhrannut operettiin paljon työtä ja vaivaa, ja näköjensä ponnistanut mahdollisuutensa äärimmilleen, saadakseen sille loisteliaan ulkokuoren. Näyttämölle oli mobilisoitu puolisatalukuinen näyttelijä- ja avustajajoukko, dekooraatiot ja puvut olivat komeat ja värikkäät, tansseja runsaasti j.n.e. Teatterilta tosin puuttuu luonnostaan edellytykset oikeaan operettikulttuuriin, joka lopullisesti tekisi tämänlaatuisen »taiteen» nauttavaksi; uskottavasti liikkumisen operettialongissa ei teatterissa kykene muut kuin Kytö, ja toisinaan saattaa hyvä maku pahasti haksautua.

Mutta tästä huolimatta teatteri omalta pohjaltaan lähtien kykenee opereteissakin tarjoamaan yleisölleen ainakin koreata ja hauskaa katseltavaa, jota ylitäydestä katsomosta päättäen kyllä kaivataankin.

Kosti Elo oli ohjannut operetin vanhaan tuttuun ja suosittuun sävyyn; »näkymättömistä» työskentelijöistä taisi sentään Arno Hjorth esiintyä eniten odukseen. Värikkäät puvut olivat hänen piirtämiään, ja tanssit hänen järjestämiään. Joskaan niitten suoritus ei ollut varmaa, korvasi tämän kuitenkin sommittelun hauskuus ja nokkeluus. Yleissävyyden sopeutuivat myöskin Jussi Karin dekoraatiot. — Ikävä vain, että orkesteri ja kuorot eivät kyenneet tarpeeksi tuomaan esille musikaalista puolta.

Operetin sankari oli Kaarlo Kytö, jonka osa kuitenkin ei liene paljoa pitempi kuin tärkeimpien sivuroolienkaan. Hänen voittonsa oli tällä kertaa ehdottomin; sekä laulullisesti että näytännöllisesti oli hän omaa luokkaansa. Elna Hellmanilla ei ollut yhtä onnellista iltaa, hänen esiintymisensä yllä oli jotakin liiankin hillittyä. Koomillisia pareja on operetissa kaksi, nuorekkaan riehakkaat Vappu Elo ja Matti Lehtelä sekä laulajatar Annikki Virtamo, jolla oli verraten onnistunut näyttämödebyytti, ja vanhaan suosittuun tapansa esiintyvä Hugo Makkonen, joten iloisuus kyllä pysyi yllä. Paras laulusaan oli kuitenkin Väinö Luutosen hauska kylätuomari; yleensäkin oli viimeinen näytös kansanomaisine ympäristöineen onnistunein.

Teatteri on ohjelmissaan ja ennakkouutisissaan maininnut myöskin suomentajan, Orvo Kärkösen. Tämä harvinainen kohteliaisuus on sitäkin enemmän paikoillaan, kun operetin suomalainen asutosaankin oli satuva ja naseva, niin hyvin koomillisissa kuin sentimentaaleissa kohtauksissa.

Ensi-ilta muodostui tietysti suureksi yleisömenestykseksi, ennakkomyynnissä yllöppuunmyydyin katsomon osoittaessa vilkkaasti suosiotaan. Sinikynää olisi kuitenkin pitänyt käyttää runsaasti, sillä neljän tunnin operetissa on hyväkin jo liikaa.

Sitten vielä pari epäkohtaa, joista huomauttaminen ei varsinaisesti kuuluisi tähän, mutta jotka kuitenkin pahasti häiritsevät tunnelmaa ja hyvää tuulta katsojien joukossa:

Tällaisen yleisötulvan aikana on teatterisalin ilmanvaihto kaikkea muuta kuin moitteeton. Se kaipaisi tosiaankin pikaista korjausta. Ja vaatteitten säilyttämisen järjestäminen näyttää edelleen olevan ylivoimaista, samoin kuin alkeellisten kohteliaisuusääntöjen opettaminen tungoksessa järjestystä pitävälle vahtimestareille.

H—m.

KAARLO KYTÖ,
Koiton Näyttämön näyttelijä, Achmed Beynän „Stambuln ruusussa”, joka esitettiin askettain lahjanäytäntönä taiteilijan ulkomaiden johdosta.

Operettiloistoa Työväen Teatterissa.

Työväen Teatteri on ensimmäisenä Suomessa ottanut esitettäväkseen unkarilaisen Paul Abrahamin säveltämän operetin »Viktoria ja hänen husaarinsa», joka jo parin vuoden ajan on ollut erittäin europalaisten operettinäyttämöitten vetonumerona — viimeksi on sillä hiljakkoin Tukholmassa ollut hyvin huomioitu ensi-ilta. Musikaalinen puoli tässä operetissa on tärkein, sen muodostavat sopivissa anoksissa valssit, czardakset, jazzit ja marsit ynnä kaikki muut operetteihin luonnostaan kuuluvat sävelet, joita entuudestaan tuntematon säveltäjä näyttää hallitsevan hyvin. Libretto on niinkään vanhojen kaa-

"Laitapuolella" Tampereen Työväen Teatterissa.

Menestyksellinen ensi-ilta viime torstaina.

S. J. Lehtinen.

Tampereen Työväen Teatteri oli viime torstaiksi saanut valmiiksi tshekkiläisen Frantisek Lancerin näytelmän "Laitapuolella" (Periferie). Näytelmän ensi-illasta muodostui teatterille huomattava menestys ja yleisön sekä paikallisen arvostelun suopeus tuntuvat takaavan sille pitkän esilläpysymisajan. "Laitapuolella" on tuttu pääkaupunkilaiselle teatteriyleisölle jo entuudestaan, Kansan Näyttämöhän esitti sitä suurella hartaudella parisen vuotta sitten. Se on hyvä näytelmä, jossa psykologinen ote on erinomaisen kiinteä. Tampereen Työväen Teatterissa onnistui Kosti Elon ohjaus niin hyvin, että tulosta on pidettävä ehkä hänen viimevuotisista ohjaajasaavutuksistaan parhaimpana. Siinä oli heti alkuun lähdetty rakentamaan sisäisten keinojen varaan ja siten päästy, näyttelijäin osoittaman suuren innostuksen avulla, rauhalliseen, mutta voimakkaasti puhuvaan ratkaisuun. Näytelmän raskaimmat tehtävät — Annan ja Franzin osat — olivat Elna Hellmanin ja Kaarlo Kytön hoidettavana. Molemmat ovat tällä hetkellä Tampereen Työväen Teatterin kannattavimpia voimia ja heidän kykynsä on aivan viime aikoina kehittyneet — oikeammin: laajentuneet — ilahduttavalla tavalla. Elna Hellman varsinkin todisti Annallaan, että hänen voimansa riittävät nykyisin vaativimpiinkin, sielullisia erittejä edellyttäviin tehtäviin. Hänen onnenkaipuunsa oli aitoa, ilotytön eleensä kynnillisen asiallisia. Lopussa oli antaumusta ja nöyryyttä. Kaarlo Kytö oli paikoin irrallisempi, mutta hänen sisäinen taistelunsa oli vakuuttavaa ja esitys puhdistui lopussa kauniiseen ratkaisuun.

Monet näytelmän sivuhenkilöistä elivät saman innostuksen elähdyttämänä joka kannatteli esinäyttelijäin suoritusta. Alpo Vikmanin Barborga oli sekä naamioinniltaan, että eleiltään suuremoinen esikaupungin eläjä, realistinen suorasukaisesti purkautuva ja Matti Lehtelä teki Tonya harrasta työtä, päästen tämän syksyn kauneimpaan tulokseensa. Väinö Luutosen oli tuomarin tehtävänsä ottanut ehkä hieman liiankin rauhallisesti, mutta varsinkin lopussa tämä ote osoittautui oikeaksi tunnelman säilymisen kannalta arvostellen.

Erikoista huomiota ansaitsevat taiteilija Jussi Kari puhdasviivaiset, kauniit näyttämökuvat kaikissakin näytelmän 11:ssä kuvaelmassa. Erikoisen mieleenpainuva oli loppukuvaelman katuperspektiivi.

Ensi-iltayleisö oli helposti valloitetavissa. Kukkaissato oli tavallista runsaampi ja suosiosoitoksissa saattoi aavistaa tavallista lämpimämmän kiitollisuuden.

R.

"Laitapuolella" Työväen Teatterissa.

Lancerin »Periferie» on niitä näytelmiä, joitten luulisi kaikkein paraiten soveluvan Tampereen Työväen Teatterin ohjelmaan — paremmin kuin ranskalaiset komediat ja paremmin kuin Shakespearekin, jonka esittäminen kuitenkin yleisön kasvattamisen mielessä on kiitettävä ja tähdellinen. Vaikkakin teatterin yleisö on hyvinkin kaukana siitä piiristä, missä näytelmän toiminta tapahtuu, täytyy sen kuitenkin jo yksin sosialistisen maailmankatsomuksensa takia tuntea lämmintä myötätuntoa näi-

tä laitakaupungin lapsia kohtaan. Ja näytelmän psykologinen pohja, tunnustamattoman rikoksen paino, on siksi yleisinhimillinen, että sen totuus on läheinen jokaiselle — tässä katsomossa etenkin siksi, että syylliseksi lopulta havaitaan yhteiskunta, mikä tekee varsinaisille rikollisille annetun vapauttavan tuomion sen mielestä entistäkin oikeammaksi.

Näytelmässä on vain kaksi kantavaa osaa — Franzin ja Annan. Kaarlo Kytö ja Elna Hellman ovat viime aikoina luonnollisistakin syistä saaneet kantaa jakamattomana vastuun taiteellisesti vaativimmissa tehtävissä. Tälläkin kerralla suoriutuivat molemmat kunnialla — etenkin rouva Hellmanin Annaa voidaan mitata hyvin korkean mittapuun mukaan. Hän antoi syvästi inhimillisen kuvan katutyöstä, jonka oikeas rakkaus valloittaa äkisti ja rajusti, vaikkakaan se ei kykene nostamaan häntä kokonaan siitä saastasta, johon hän on joutunut. Näyttelijätär oli onnellisesti kyennyt sivuuttamaan sen sentimentaalien sivumaun, mikä »katutyön rakkaudessa» niin helposti on. Myöskin teknillisesti oli rouva Hellmanin esitys nyt, kuten aina, varmaa: etenkin hänen puheestaan saattaisivat teatterin nuoremmat näyttelijät ottaa paljon oppia. — Kaarlo Kytö kohosi loppua kohden, saaden viimeisten kuvaelmien epätoivolle vakuuttavan ilmaisuuden. Alku sensijaan jäi heikommaksi, ja siinä tekivät myös äänelliset vaikeudet haittaa.

Kosti Elon ohjaus — allekirjoittaneen näkemistä on »Laitapuolella» hänen kaikkein parhaimpansa — oli kauttaaltaan antanut näytelmälle oikean ja tyylikkään tulkinnan. Vaikeutena on vain se, ettei lukuisten sivuosien esittäjistä tälläkään kerralla kukaan kyennyt tuomaan mitään omaa persoonallista lisää siihen, mitä ohjaaja oli antanut. Niinpä tuomarinkin repliikit Väinö Luutosen lausumina kyllä olivat vaikuttavia ja kauniita, mutta läheskään kaikkea niitten voimaa ei sitenkään saatu esille. Alpo Vikmanilla oli tosin luontainen rehevytensä Barborgana, mutta Matti Lehtelän Toni oli hyvin, hyvin heiveröinen. Tahtoisi kerrankin nähdä tämän nuoren näyttelijän, jolla lisäksi lienee lahjojakin, todella syventyvän johonkin tehtävään, jättämättä sen suoritusta puhtaasti ulkonaiseksi koketeerailuksi.

Jussi Kari oli ratkaissut yhdenloista kuvaelman tuottaman lavastusvaikeuden hyvin yksinkertaisesti — mainittavia ainoastaan ensimmäisen ja kuudennen sisäkuvat ja ehkä viimeisen katuperspektiivi, jolla oli vissiä ulkonaista tehoa. Apaashitanssia on erikoisesti mainostettu — sen suoritus ei kuitenkaan kohonnut tavallista operettitanssia korkeammalle sisäisen temperamentin puutteessa. Yleisö tuhlassi sillole joka tapauksessa suurimman osan suosiotaan — lopussa kukitettiin kuitenkin myös ohjaaja, mikä olikin enemmän kuin paikallaan.

H - 2

Hienon, psykologisen näytelmän ensi-esitys.

Tampereen Työväen Teatteri: Laitapuolella.

Frantisek Lancerin »Laitapuolella» ei ole turhaan kierrellyt Europan parhaita näyttämöitä, sen sielullinen ote ihmisensä on niin vakava ja vakuuttava, että katselija herpaantumatta seuraa heidän taisteluaan noisassa yhdessätoista kuvaelmassa — alkuperäisessä lienee ollut useampiakkin. Tampereen Työväen Teatteri oli poistanut näytelmästä kertojan, vanhan sydämellisen kirjailijan, jonka tehtävänä on esittää ajatuksensa Annan ja Franzin elämästä, draamallisesti tämä kuvanäytelmä varmasti voitti poistosta, ajatuksellisesti saattoi hiukan kärsiä. Sillä kuin sormella osoittaen vie kertoja katselijan sydinkohtaan: ihmiset elävät täällä hiukan erikoisempaa elämää kuin varsinaisessa kaupungissa, mutta heidän sielunhätänsä syvällä mielen syvyyksissä piilevissä alitajuisissa hetkeissä tekemättömien ja vääriin suuntaan kohdistuneiden tekojen johdosta on kuitenkin aitoa. Aiheessa on vahva psykoanalyttinen momentti. Franzin epätoivoinen tunnustamisenhalu ei ehkä olisi ollut niin voimakas, jos hän todella olisi murhannut sen, jonka vaistot käskivät: Annan. Mutta käsittämättömistä sielullisista syistä hän oli kohdistanut väkivalantekonsa outoon mieheen ja säästänyt sen, jota rakasti.

Työväen Teatterin esitys muodostui Tampereella tämän näytäntökauden parhaimmaksi taiteelliseksi saavutukseksi. Ohjauksessa ei tosin esiintynyt mitään nerokkaita ja yllättäviä yksityiskohtia, siinä ei oltu tavoitettu häikäiseviä teatterieffektejä, vaan kuvaemat vierivät eteenpäin tasaisesti ja rauhallisesti niinkuin konsanaan hiljaisesti ja sydämellisesti luettu kertomus, jollaiseksi tarina kirjailijoiheen oli tarkoitettu. Ohjaus oli määrätietoisesti hiltentänyt suuret eleet ja antanut henkilöittensä kasvaa sisäisesti. Johtaja Elo osoitti jälleen, miten puhtaasti ja herkä ohjaajavaistot hänellä on.

Tulessa olivat jälleen teatterin kaksi pätevintä voimaa: Elna Hellman ja Kaarlo Kytö. Rva Hellman loi Annasta hyvän naisen, johon elämä on jättänyt jo oman karkean pintasilittelynsä ja joka laukeemuksissaan on tunteilemattoman asiallinen ja siveellisessä puhdistautumisessaan koruttoman rehellinen. Esityksen parhain puoli olikin sen

ehdoton vapautuneisuus kaikesta liikatunteellisesta. Oli kysymyksessä katutyttö, jolle rakkaus ei enään tuottanut pelastusta, tilaisuuden sattuessa hän pettää Franzinsa ja »ostaa» itselleen kauniita liinavaatteita, mutta ei myöskään turhia siekaile silloin kuin olisi oman elämänsä uhraaminen tarpeen toisen sielunrauhan pelastukseksi.

Kaarlo Kytö oli samanlaiseen asialliseen luonnekuvaan yhdistänyt välitöntä ja herttaista mielenpuntautta. Kaikki toiminta tapahtuu valstomaisesti, purkauksittain, hän kestää miehuullisesti vankeutensa, kiroilee tovereitaan, mutta antaa heille helposti anteeksikin ja ottaa onnettomuudet vastaan laitakaupungin lapsen huolettomuudella. Vastastitten kun tuo kirottu onni alkaa häntä seurata, menettää hän tasapainonsa ja käy sielultaan sairaaksi.

Väinö Luutosen tuomari oli selväpiirteinen ja kirkas näyttämöluoma, mutta ehkä liaksi samaa viisaitten ja hiljaisten sarjaa kuin Romeon ja Julian miellyttävä Lorenzo-munkki. Enemmän rappeutuneisuutta ulkoisessa olennessa olisi odotettu. Alpo Vikmanin Barborga oli rehevä, realistinen esitys ja Matti Lehtelän Tony personoi kauniisti esikaupunkien kärsimyksen. Naamiointi kummallakin hyvä.

Erikoisen tunnustuksen ansaitsee taiteilija Jussi Kari näyttämöasetuksistaan, ne olivat tyylipuhtaita, älykkäästi ratkaistuja, asuinhuoneitten puolitaustat viivakauniita, baari- ja siltataustassa hienoa yleisyyttä.

Kun tämän kirjoittaja ei voinut seurata muuta kuin osan esityksestä, palataan yksityiskohtaiseen esittelyyn myöhemmin. Yleisö oli vastaanottavaista ja innostunutta ja näyttelijöille kannettiin runsaasti kukkia. »Laitapuolella» näytelmästä tulee ilmeisesti yleisömenestys.

S.-K. K.